

СИНЬО-ЖОВТИЙ ПРАПОР НАД МОСКВОЮ

Проаналізувавши досягнення Збройних Сил України в реальних боях, сумнозвісний російський військовий злочинець Ігор Гіркін запропонував перефарбувати московський Кремль у синьо-жовті кольори. Цей сарказм щодо нездатності його нинішнього вищого військово-політичного керівництва подолати опір української армії водночас має й цілком закономірні підстави вже побачити тамтешнім великодержавним шовіністам у страшних для них снах цілком можливою картину: над Москвою розвівається синьо-жовтий прапор!

І цьому не треба дивуватися, оскільки генетична пам'ять сьогоднішніх «руських» неодмінно нагадає їм, що на навколишніх болотах, через які протікає річка Москва (з мешорського угро-фінського діалекту – каламутна вода, болото) цивілізоване, як на той час, однойменне поселення на її берегах закладав київський князь Юрій Долгорукий. А кольористика бойових хоругв київських князів, як відомо, синьо-жовта – золотий тризуб на синьому полі. Тобто, вже тоді над Москвою повівали синьо-жовті прапори, що символізували її приналежність до Русі з центром у Києві.

Коли ж тамтешня угро-фінська знать під впливом Золотої Орди відкинула запропонований їй з київських пагорбів цивілізаційний європейський шлях розвитку, відмовившись приймати демократичні традиції управління, то Московщина повністю потрапила в залежність від татарських ханів, котрим необхідно було регулярно платити данину за надані ярлики на княжіння. А гнів останніх у разі непослуху був великим. Скажімо, коли кримський хан Девлет-Гірей у травні 1571 року підійшов до Москви, то переляканий тиран Іван Грозний утік з синами й власною охороною вглиб неосяжних північних лісів на 60 верст. Тож тоді над вщент пограбованою й спаленою Москвою також розвівався кримськотатарський синьо-жовтий прапор – золота тамга в синьому полі.

Без сумніву, синьо-жовті прапори окремих козацьких відділів майоріли над Москвою, коли вони приводили до Кремля на початку XVII століття самозванців, коли вони в складі війська польського королевича Владислава 1610 року приймали присягу від уряду Шуйського на вірність Речі Посполитій, а потім розмістилися разом з поляками постійним гарнізоном у Кремлі й у всьому Китай-городі. І якби поляки забезпечували їх, як і передбачалося в умовах служби, то навряд чи місцеве народне ополчення змогло звільнити свою столицю в 1612 році. Та справа в тому, що польська влада кинула свою залогу напризволяще, тож наші хлопці зайнялися самозабезпеченням: розійшлися з Москви на сотні й тисячі верст – в «Актах Московського государства» можна знайти десятки документальних свідчень про козацькі наїзди аж до Белоозера, Тихвіна, Холмогор, Олонця й Архангельська!

Окремі козацькі відділи Петра Сагайдачного, який штурмував Москву восени 1618 року, також мали свої регіональні синьо-жовті означення бойових хоругв. Щоправда, наш полководець з незрозумілих причин піддався психологічному тиску несподіваного хресного ходу, який під бемкання церковних дзвонів закликав не воювати проти православної, відтак єдиновірної Москви.

По-справжньому заповнили синьо-жовті стяги Москву влітку 1917 року, коли Тимчасовий уряд Російської імперії погодився на українізацію своєї армії. Тоді цей рух набрав масового характеру серед вояків московського гарнізону, в складі якого, як і в тодішній столиці Петрограді, служило багато українців. Уже в липні українізувалася рота, яка охороняла московський Кремль, відтак її солдати вивісили на одній з його башт наш національний синьо-жовтий прапор, який було видно з усіх кутків «білокам'яної».

Це дало рішучості нашим землякам, тож українські солдати й офіцери утворили в Москві Запорозький полк, який 6 серпня 1917 року посвятив свій прапор. У цей день, до речі, згідно з розпорядженням командуючого Московським військовим округом, усі вояки-українці звільнялися від служби.

А 16 жовтня 1917 року перед відкриттям Українського військового з'їзду Московського військового округу на Арбатській площі відбувся парад українських військових частин, організований Радою Українського військового клубу Москви. Український Запорозький полк, Український важкий артилерійський дивізіон, Українська рота самокатників, 22 Українська автомобільна рота тощо прибули з національними прапорами, а потім під ними супроводжували прибулих делегатів до приміщення засідань.

Зрозуміло, що із захопленням більшовиками Москви на початку листопада 1917 року синьо-жовтий стяг над Кремлем був замінений на червоний. Але до його стін наш національний прапор повернувся ще за радянської влади: коли в серпні 1991 року гекачепісти спробували захопити владу, то серед тих московських демократів, які прийшли до Александрівського саду біля Кремля протестувати проти цих заколотників, виявилось багато українського походження, і котрийсь з них прихопив з собою синьо-жовте полотнище.

Інших подібних відзнак не виявилось, тож коли протестувальники вирушили організованою колоною до московського Білого дому захищати Бориса Єльцина, то саме український прапор на її чолі притягував до неї все більше й більше мешканців і гостей столиці СРСР, додаючи їм упевненості не схитнутися. І коли ця величава маніфестація вже розтягнулася від стін Кремля аж до приміщення Центрального телеграфу на нинішній Тверській, то окремим так званим російським демократам нарешті дійшло: це ж, що виходить – українці під бандерівським прапором (так його тоді називали) ведуть їх на боротьбу з комуністичною тиранією в столиці Росії?!

Колону зупинили перед будівлею Московської ради народних депутатів, звідти винесли російський триколон, і після цього вже два національні прапори вели мітингуючих до Білого дому. Обидва вони і розвивалися в ті дні на барикадах перед ним і на танку, з якого виступав Борис Єльцин – аж до повної його перемоги!

Таким чином, підсвідомість не підвела україноненавника Ігоря Гіркина – синьо-жовтий прапор має свою традицію використання в Москві з перших днів її заснування. А щодо його пропозиції про перефарбування Кремля в синьо-жовті барви – тут, як кажуть, хай внесе її Богovi у вухо...

Володимир СЕРГІЙЧУК,
завідувач кафедри історії світового українства КНУ,
доктор історичних наук, професор

